

Magyarfalvi Gábor

Kémiai diákolimpia Vietnamban

Az idén a Nemzetközi Kémiai Diákolimpiát Vietnam rendezte július végén. A sorban negyvennyolcadik versenyen 75 nemzet 293 diákja vett részt, köztük – ahogy mindig – négy magyar is. A diákolimpiára és a tavaszi Mengyelejev Olimpiára ugyanazon felkészítő és válogató sorozaton válogatja ki a diákokat az ELTE Kémiai Intézete. Mégis az tulajdonképpen csak egybeesés, hogy mindkét versenyre ugyanaz a négy fiatalember jutott el idén. A kémiából legjobb magyar középiskolások a késő tavasszal tartott kéthetes válogatóra tanulmányi versenyeredményeik alapján jutnak be évről évre. A moszkvai utazás jogát a négy diák még a tavalyi válogatón szerezte meg. Moszkvából visszatérve ismét sikerült bizonyítaniuk, és bekerülni a Hanoiba utazó csapatba is. Az eredményeik:

		iskola	kémiatanár
Borsik Gábor	ezüstérem	ELTE Apáczai Csere János Gimnázium, Budapest	Villányi Attila
Angyal Péter	ezüstérem	Ciszterci Szent István Gimnázium, Székesfehérvár	Takácsné Kovács Anikó
Forman Ferenc	ezüstérem	ELTE Radnóti Miklós Gimnázium	Berek László, Balázs Katalin
Sütő Péter	bronzérem	Szent István Gimnázium, Budapest	Borbás Réka

A vietnami verseny 10 napjából a diákok számára a két ötórás vizsga volt a központban, de talán ők többet láttak az ország dinamikus fejlődéséből és egzotikumából (és a trópusi monszunesőkből) mint a feladatokkal és javításukkal bíbelődő kísérőik. Mindkét csoport számára fontos a kapcsolatépítés, a barátságok építése; egyre több tanár maga is volt olimpikon (ahogy Magyarországon is). Az olimpiákra

már rég ráleltek a világ csúcsegyetemei – sok érmes látja viszont egymást pl. Cambridge-ben elsőévesként vagy doktori diákként.

A versenyt Vietnam szinte az igazi olimpiák rangján kezelte. Több miniszter, és a záró ünnepélyen a miniszterelnök is megjelent, számtalan közreműködő segített mindenütt. A legnagyobb benyomást az keltette, és nyilván a legnagyobb költség az lehetett, hogy a Hanoi Tanárképző Egyetem kémiaépülete két vadonatúj emeletet kapott a versenyre, modern természettudományos laborokkal.

A verseny feladatainak elkészítésére is sok energiát fordítottak a vietnamiak, de sajnos sok tekintetben a tavalyi, moszkvai versenyt vették mintának. Éppúgy, ahogy tavaly, a feladatokat nagyon nagy terjedelem jellemezte, sem az elméleti, sem a gyakorlati fordulóra nem volt elegendő az ötórás idő. A legjobb versenyzők sem tudták elvégezni a munkát, még úgy sem, hogy a nemzetközi zsüri lerövidítette a feladatsorokat.

A legérdekesebb kérdés talán egy délkelet-ázsiai növényből kivont maláriaellenes hatóanyag, az artemizinin kémiájához és reakcióihoz kapcsolódott. Ez a vegyület felbukkant az elméletben is, és a laborban is dolgoztak vele. Minden diák a laborban a feladatához annyi hatóanyagot (1 g) kapott, ami a szabadpiacon negyedmillió forintot ért volna.

A legtöbb vitát kiváltó laborfeladat viszont még az országok szokásos erősorrendjét is felborította, elég sajnálatos módon. Utólag talán sejtjük, mi történhetett: az egyik gyakorlati feladat során egy reakció sebességét tanulmányozták a versenyzők, de ez erősebben függött a hőmérséklettől, mint ahogy azt a szervezők várták. Ezért előnybe kerültek az egyik – a melegebb – emeleten dolgozó diákok. Az oda beosztott országok (az angol ábécé végén) jobb mérési eredményeket kaptak. Mindez csak a díjkiosztón derült ki, amikor már nem volt korrekt mód a probléma orvoslására. A szokásosan kiemelkedő országok: Kína, Korea, India helyett most Szingapúr, Ukrajna, Vietnam és az USA volt az élen. Az európai országok közül Románia, Lengyelország és Szlovákia szerepelt a magyar csapatnál jobban. Érmeink így is szépen csillognak, és a mezőny első negyedében végeztünk.